CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

Hod VI. Wilnia, 15 Wieraśnia 1933 h. Nr. 7 (88).

„BAHASŁAŬLENY NAROD, KATORAHA PANAM BOH JAHONY".
(Ps. 32).

„JA DOBRY PASTYR, I ZNAJU SWAICH, I MAJE MIANIE ZNAJUĆ".
(Jan 10).

ŹMIEST № 7.

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA“

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ

Wychodzić raz u miesiac.

„CHR. DUMKA“ KAŠTUJE:
na hod . . 4 zał.
na paŭhodu 2
na 3 mies. 1
na 1 „ 0,50

ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć: celaja bačyna 40 zał., 1/2 bačyny 20 zał., 1/4 bačyny 10 zał., 1/8 bačyny 5 zł.

Asobny numar kaštuje 20 hr.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI: Wilnia, wulica św. Mikałaja Nr. 8—3
(Wilno, ul. św. Mikołaja 8—3).

Redaktar pryjmaje ad 9—12.

PIERASYŁKA APŁAČANA RYČAŁTAM. ČANA NUMARU 20 HR.

CHRYSCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ.
WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod VI.	Wilnia, 15 Wierasień 1933 h.	Nr. 7 (88).

Upadak marksoŭskaha socyjalizmu.

Sioleta minuła 50 hadoŭ ad śmierci Marksa, zakładčyka hramadzka-palityčnaha kirunku, jaki nazywajecca marksyzmam abo zwyčajna socyjalizmam. Praŭda, wobak z hetym socyjalizmam, isnawali i isnujuć da siańnia inšyja socyjalizmy, jak socyjalizm rewalucyjny, socyjalizm chryścijanski, socyjalizm narodny. Ahułam socyjalizmam možna nazywać kožnuju hramadzka-ekanamičnuju nawuku, jakaja snuje plany ab tym, jak-by zbudawać žyćcio ludziej nie na asnowach asabistych, ale na asnowach bolš ci mienš hramadzkich, supolnych, bo-ž słowa socyjalizm pachodzić ad łacinskaha socialis — supolny, hramadzki. Adnak słowa socyjalizm ścisła tasujecca pradusim da socyjalizmu taho, jaki stwaryŭ Marks.

Hałoŭnymi asnowami marksoŭskaha socyjalizmu jość histaryčny materyjalizm i baraćba klas. Histaryčny materyjalizm — heta nawuka, jakaja nie pryznaje na świecie ani Boha, ani dušy ŭ čaławieka, a jakaja ŭważaje, što świetam kiruje haspadarčaje materyjalnaje žyćcio. Usio, što žywie, zmahajecca, pracuje, tworyć— maje swoj pačatak u materyjalnym, haspadarčym intaresie; haspadarčyja pieramieny—heta padstawa relihijnych, histaryčnych, kulturnych pieramien. Uznoŭ-ža šlach, jakim iduć hetyja pieramieny, dyktuje čaławiectwu baraćba klas. Da taho-ž socyjalizm marksoŭski imkniecca da poŭnaha skasawańnia prywatnaj ułasnaści, a tak-ža nie pryznaje nacyi.

Starońniki takoj nawuki, zwanaj socyjalizmam abo marksyzmam, pradusim rabotniki roznych krajoŭ i narodaŭ, majuć swaju mižnarodnuju arhanizacyju, jakaja zawiecca II internacyjanał.

Ale siańnia tolki tak haworycca, što hena socyjalistyčnaja arhanizacyja jašče isnuje. Siańnia jana ŭžo kali isnuje, dyk tolki na papiery.

Unutranuju słabaść socyjalizmu wykazała pradusim suświetnaja wajna, kali socyjalisty rožnych narodaŭ, zamiest baranić ideju mižnarodnaha socyjalizmu, baranili na wajnie swaich dziaržaŭ, swaich nacyjaŭ, bjučysia ŭzajemna, jak žaŭniery ŭ rožnych warožych sabie armijach.

Pa wajnie słabaść socyjalizmu akazałasia jašče bolš, bo socyjalisty, u niekatorych krajoch zachapiŭšy ŭładu ŭ swaje ruki, zamiest budawać nowyja dziaržawy na padstawach socyjalizmu, abo budawali zwyčajnyja demokratyčnyja dziaržawy na padstawie ŭłasnaści prywatnaj i na padstawie pradusim nacyi, jakija isnawali i prad wajnoj, abo, praŭda, budawali dziaržawu na marksyźmie, jak rasiejcy, ale zamiest ščaścia wyšła tam čystaje piekła.

Apošnim-ža časam možna skazać dabiŭ marksyzm Mussolini i Hitler, jakija bačačy socyjalizm niazdolnym arhanizawać hramadzka-palityčnaje žyćcio, socyjalistyčnyja partyi prosta pakasawali i zabaranili isnawać, a socyjalisty, čujučy słabaść swajej nawuki, a dziela hetaha i swaju słabaść ułasnuju, uspakoilisia jak baranČyki.

Niadaŭna sabralisia na źjezd socyjalisty francuskija i pačali radzić, što z saboj dalej rabić. I tut tak-ža akazałasia poŭnaja słabaść socyjalizmu. Tut adny socyjalisty radzili złučycca z kamunistymi, a druhija radzili pieratwarycca ŭ socyjalizm inšy, užo nie marksoŭski, a ŭ nacyjanalny, narodny. Da zhody nie dajšli. Paswarylisia i pajechali damoŭ.

Hetuju ŭnutranuju słabaść socyjalizmu, arhanizawanaha ŭ tak zwany II internacyjanał, dobra razumieli i niekatoryja sami socyjalisty. Jany pakinuli heny druhi internacyjanał i zasnawali treci, balšawicki, komunistyčny, tak-ža apirajučysia na nawucy Marksa, ale ŭ niekatorych punktach nawuku hetu, razumiejecca, papraŭlajučy na swoj ład.

Ale słabaść i hetaha socyjalizmu papraŭlenaha, nazwanaha komunizmam wykazała samo žyćcio. Komunizm, jak wiedajem, zawiali na ziemlach byŭšaj Rasiei, a wyniki jaho tam bolš čym sumnyja. Tam siańnia pačaŭsia farmalny hoład. Tam ludzi, a ŭ ich liku i našy biełarusy, prosta ŭmirajuć z hoładu.

Słowam, i socyjalizm i komunizm, rodnyja dzieci Marksa, jak widać, dzieci kalekija i kłoniacca da śmierci.

I heta zrazumieła: budawać hramadzka-palityčnaje žyćcio na padstawach praciŭnych Božym i pryrodnym zakonam niamožna. Najlepšaj aporaj hramadzka palityčnaha ładu jość nawuka Chrystusa i asnawanaja na joj chry-

Božaje Słowa
na XV niadzielu pa Siomusie.

I.

Braty, kali ducham žywiom, ducham i pastupajmo. Nia budźmo prahawityja daremnaj chwały, adny adnych dražniačy, adny adnym zawidawajučy. Braty, kali-b caławiek i ŭpaŭ u jaki prastupak, wy, što jość duchoŭnymi, nawučajcie takoha ŭ duchu łahodnaści, uwažajučy na samoha siabie, kab i ty nia byŭ kušany. Adzin adnaho ciažary nasicie i hetak wypaŭnicie zakon Chrystoŭ. Bo kali chto dumaje, što jon jość niešta, buduči ničym, samoha siabie zwodzić. Kožny niachaj prabuje swoj čyn i tak u sabie tolki samym budzie mieć chwału, a nie ŭ druhim. Bo kožny paniasie swoj ciažar. Chto wučycca słowa, niachaj dzielicca ŭsiakim dabrom z tym, chto jaho nawučaje. Nia mylajciesia! Boh wyśmiawać siabie nie pazwolić. Bo što caławiek sieje ŭ swaim ciele, z cieła žać budzie sapsućcio, a chto sieje ŭ duchu, z ducha i žać budzie žyćcio wiečnaje. Dyk rabimo dobra i nie słabiejmo, bo ŭ swoj čas žać budziem, kali nie asłabiejem. Woś-ža pokul majem čas, rabimo dobra ŭsim, asabliwa-ž tym, što adnej z nami wiery.

(*Gal. 5, 25—28; 6, 1—11.*)

II.

U heny čas išoŭ Jezus u miesta, jakoje zawiecca Naim, a z im išli jahonyja wučni i wialikaja hramada. A kali prybližaŭsia da bramy miesta, woś wynosili pamioršaha adzinaha syna ŭ matki, a jana była ŭdawoj; razam z jej išła wialikaja hramada miaščan. Pabačyŭšy jaje Jezus, zžaliŭsia nad jej i skazaŭ jej: nia płač. I padyšoŭ i dakranuŭsia da maraŭ. (A tyja, što nieśli, zatrymalisia). I skazaŭ: małojča, tabie kažu ŭstań. I ŭstaŭ toj, katory byŭ pamioršy i pačaŭ hawaryć. I addaŭ jaho matcy jahonaj. A ŭsich praniaŭ strach i jany chwalili Boha, kažučy, što wialiki prarok paŭstaŭ pamiž nas i što narod swoj adwiedaŭ.

(*Łuk. 7, 11—16*).

III.

— Naim — znača: miły, pryjemny. Jakaja supiarečnaść miž nazowam miesta i tym sumnym u im zdareńniem! Žyćcio naša — he-

---

ścijanskaja socyjolohija, jakaja, apioršysia na prawoch Božych i pryrodnych, bačyć lepšuju budučyniu hramadzkaha ładu na świecie i bolš hramadzkaj sprawiadliwaści nie ŭ baraćbie klas, ale ŭ ich supracoŭnictwie dla ahulnaha hramadzkaha dabra i ŭ ahraničeńni ludzkich — jak paasobnych, tak i hramadzkich — samalubstwaŭ.

Dr. K. N.
(Učaśnik Kanhresu).

31-šy Mižnarodny Eŭcharystyčny Kanhres.

VI.

Nadyšoŭ dzień 22-ha červienia, dzień uračystaha adkryćcia Eŭcharystyčnaha Kanhresu. Ruch u horadzie dachodzić da swajho ščytu; naličajuć užo 300 tysiač čužaziemcaŭ. Dzień piekny, nieba čystaje, jasnaje. Soniejka swaimi koskami usio abymaje, byccam usio całuje; usiudy radaść i ščaście ŭliwaje... Usie, swaje i čužyja, čujucca niejak tak dobra, tak wietliwa; na twaroch usich malujecca duchoŭnaja radaść. Sapraŭdy Duch Božy ŭnosicca nad hetym ščaśliwym horadam!

Kala h. 3 pa pałudni ŭsie wulicy, što wiaduć u katedru, byli pierapoŭnieny; biskupy prabiralisia bočnymi wulicami da pałacu arcybiskupa, dzie adziawali adpawiednyja kaścielnyja wopratki i śpiašyli ŭ katedru, kab zeniać swaje miescy. Katedra tanuła ŭ zieleni i kraskach. U prezbiteryi stajali dwa wialikija trony dzieła kardynałaŭ i adzin asobny dzieła Kardynała Lehata. U hałoŭnaj nawie ŭ łaŭkach siadzieli biskupy, kala dwoch sot, a ŭ bočnych nawach inšaje duchawienstwa; ludziej świeckich, chacia katedra i dosyć wialikaja, mała ŭwašlo. Roŭna u 3 h. z pałacu arcyb. wychodzić pracesija: kryž, za im kardynał Lehat z arcb. dublinskim i biskupam namurskim, prezesam stałaha kamitetu Eŭch. Kanhresaŭ, z cełaj swajeju świtaj, za imi 6 inšych kardynałaŭ. Pachod pawoli prachodzić siarod wializarnaj poŭnaj entuzjazmu taŭpy. Adzywajucca zwany Dublina, a im adkazwajuć zhodnym choram zwany usiej Irlandyi.

Pracesija ŭchodzić u katedru pry zykach mahutnaha choru: „Ecce Sacerdos Magnus — Woś Duchoŭnik wialiki, što ŭ žyćci swaim spadabaŭsia Bohu."

Pa karotkaj adaracii Najśw. Sakramentu, usie zajmajuć swaje miescy. Tady adzin z delehacii papieskaj uzychodzić na ambonu i čytaje List św. Ajca:

„Darahomu Našamu Synu... Kardynału L. Laŭri. . Pius Papa XI ty. Darahi Naš Syn, prywiet i Apostalskaje bahasławienstwa.

ta takža jakby swajho rodu Naim. Maje jano prajawy miłyja i pryjemnyja, ale maje takža i sumnyja. Hetyja sumnyja prajawy žyćcia našaha asabliwa jasna bačym u światle światoj našaj Wiery. U hetym światle bačym abmioršyja dušy, što jduć da hrobu wiečnaj zahuby. Ale henyja dušy-cieni nie pawinny strašyć našaj dušy ŭłasnaj: niamožna nam tracić nadziei i hartu ducha. Choćby najbolšaja ciemra kłałasia na nas, — nie pawinna jana zakryć dušy našaj. Asiarodkam usiakaha isnawańnia jość Boh. U im majem nadzieju i wiedajem, što jon dobry, što jon dla duš našych jość krynicaj światła i što duša sprawiadliwaha — świetač pyłajučy. Śmierć chłapca z Naimu mahła być dobraj śmierciaj, a jahonaja maciŭdawa pad zasłonaj žałoby mahła žyć pryhoža, kali chacieła žyć u Bohu, z Boham i dla Boha.

— Źlitawaŭsia Chrystus nad biednaj udawoj-matkaj, datknuŭsia da mar i žyćcio wiarnuŭ adzinamu synku jaje. I my pawinny śmieła zbližacca da abmioršych duš jak bližnich našych, tak i našych ułasnych, kab budzić ich da žyćcia, budzić da praŭdy, kab wiarnuć ich Chrystu Zbaŭcy našamu. Ale pamiatajmo, što tady najbolš zbližajemsia da Jaho, kali najbolš žywatworčych pramieńniaŭ Wiery prapuskajem u zaciemnienyja dušy.

*

Niachaj-ža nia strašać nas žyćciowyja pryhody, ani nawat śmierć sama, bo wiečnaj apo raj našai jość Boh nieśmiarotny, Waładar Žyćcia i Śmierci.

Ks. Ad. St.

Žałobnyja ŭspaminy.

† Ks. Fr. Hrynkiewič.

Adzin za adnym adychodziać u wiečnaść staryja baraćbity-hwardziejcy na niwie biełaruskaha chryścijanskaha adradžeńnia. Niadaŭna adyšli ksiandzy — biełarusy: Ramejka, Lisoŭski, Piatroŭski, a za imi 26 ha lipnia siol. h. pašoŭ i Ks. Fr. Hrynkiewič.

Radziŭsia jon u 1884 hodzie ŭ Nowym-Dwary, Sakolskaha paw. Tutža prajšoŭ jon pačatkawyja nawuki ŭ rasiejskaj narodnaj škole. Paśla wučyŭsia ŭ himnazii ŭ Horadni, tady ŭ Wilenskaj Duch. Seminaryi, adkul u 1905 h. pierajechaŭ na nawuki ŭ Katalickuju Duch. Akademiju ŭ Piециarburh, a z akademii—zahranicu ŭ Insbruk i Miunchen. Paświačany na ksiandza ŭ 1907 h., hramadzka-chryścijanskuju i biełaruskuju pracu pačaŭ z 1909 h ŭ Horadni, kudy byŭ naznačany wučycielem relihii ŭ himnazijach. Budučy na hetym stanowiščy, u wolnym ad zaniatkaŭ časie, wyjaždžaŭ časta zahranicu dziela dalejšych nawukowych studyjaŭ. Spaŭniajučy abawiazki himnazijalnaha zakonawučyciela, stykajučysia blizka z školnaj moładziai, z pachodžańnia pierawažna biełaruskaj, sam budučy świedamym biełarusam jašče z časaŭ akademickich, Ks. Fr. Hr. wykarystaŭ abstawiny i siarod moładzi raźwiŭ šyrokuju biełaruskuju narodnuju i chryścijanskuju pracu. Pracawaŭ jon hetak ad 1909 da 1915 h. Heta praca jaho nasiła charaktar planowy i arhanizacyjny, pry tym pieršyja dwa hady była końśpiracyjnaj patajomnaj. Kirunak arhanizacyi byŭ katalicki i biełaruska-narodnicki. Katalickaść adnak arhanizacyi była padawana moładzi ŭ šy-

„Wiedajem dobra, što ŭžo daŭno zialony „Wostraŭ Światych" — Irlandyja, matka zmaharoŭ, pryhatawała z wialikaj starannaściaj padziwu hodny Mižnarodny Eŭch. Kanhres, prybirajučy na heta swaju stalicu Dublin, kab jaknajcharašej abchodzić uračystaść Najśw. Sakramentu. I nia možna było wybrać lepšaha času nad hety hod, kali saŭpadaje XV-je stalećcie ščaśliwaha nawarotu Irlandyi na wieru chryścijanskuju. Zusim sprawiadliwa, što kataliki ŭsiaho świetu łučacca ŭ hetych światkoch z Irlancami, jakich prodki pieršyja nieśli ŭ rožnyja krai Eŭropy, Amerki paŭnočnaj, Afryki siaredniaj, u dalokija krainy Aŭstralii i Nowaj-Zelandyi wieru dziadoŭ swaich. A kali hlaniem na wialiki lik kaściołaŭ, kala waśmisot paświačanych usiudy św. Patryku, u jakich razam z Eŭcharystyjai trymajecca wiera katalickaja, — možna zusim dobra paŭtaryć, što było skazana ab pieršych Apostałach našaj wiery: Pa ŭsieńkaj ziamli razyšłasia mowa ich. Ale relihija i cnoty Irlancaŭ zajaśnieli najbolš tady, kali paŭstaŭ prociŭ katalikoŭ toj strašny pieraśled, što trywaŭ stolki stalećciaŭ. Dyk stolki pryčyn majuć siońnia Irlancy, kab uściešycca i addać padziaku Bohu!

„Minuli tyja sumnyja dni, kali kaścioły i światyni adabranyja ad katalikoŭ, dawalisia adščapiencam, kali Hostyja boskaja achwiarowywałasia patajemna i sa strachem pa horach, jamach dy lasoch, kali wyhnaŭšy ksiandzoŭ, wiernym zabaraniali mieci swajo dabro, dy wychowywać swaich synoŭ. U tych strašnych i sumnych abstawinach Irlancy z wialikaj siłaj i wytrywałaściaj skarej hadzilisia ŭsio pieranieści, čym pakinuć wieru baćkoŭ swaich i adchilicca ad Stalicy Apostalskaj —„Taja jość pieramoha waša, što pakonywaje świet, wiera waša." — Siońnia zatoje Irlancy mohuć swabodna ŭžo światkawać i jaŭna ŭ tryŭmfie abnasić Eŭcharystyčnaha Waładara.

„Ale kali ŭsie Irlancy starajucca być prysutnymi na hetych radasnych i wialikich światkoch, My tož, poŭnyja wialikaj radaści, žadajem prysutnymi być na hetym suświetnym Eŭchar. Kanhresie. Wiedajem dobra, u jakoj suwiazi z hetym Piatrowym Pasadam Irlancy zaŭsiody trywali, wiedajem, z jakoj pašanaj i luboŭju zaŭsiody adnosilisia da Nastupnika św. Piotry.

„Woś dziela taho, kab usimi zboryščami katalikoŭ kirawać i z usimi razam być, Ciabie, Darahi Synie, hetym listam naznačajem na Našaha Lehata: i Ty ad Našaha imieni i Našaj pa-

rokim, sapraŭdy chryścijanskim razumieńni, tak što da arhanizacyi hetaj, choć u značnaj mienšaści, naležyła tak-ža i moładź prawasłaŭnaja. Arhanizacyja nazywałasia „Biełaruski Hurtok — Chatka".

Da „Chatki" naležyła moładź jak školnaja ad 5 klasy, tak i pazaškolnaja. Mety „Chatki": uzhadawać świedamaha biełarusa i świedamaha chryścijanina, a tak-ža zachawać biełaruskuju nacyjanalnaść. Byli ŭ „Chatcy" imknieńni i unijnyja, ale ab hetych sprawach, praz lojalnaść da siabroŭ prawasłaŭnych, hawaryłasia duža aściarožna i biez nijakaj siarod ich ahitacyi.

„Chatka" prawodziła sabrańni samaŭzhadawaŭčyja i kulturna-aświetnyja, ładziła lekcyi, dyskusii, a tak-ža spektakli i teatry, jak u Horadni, tak i pa biełaruskich siołach. Usio heta rabiłasia konśpiracyjna, tajkom — ad rasiejskich uładaŭ.

„Chatka" mieła swaju piačatku, biblijateku i archiŭ. Usio heta wajnoj zahinuła. Adzinym widomym dakumentam tahočasnaj dziejnaści „Hurtka" biełaruskaj moładzi, pad duchowym kiraŭnictwam Ks. Fr. Hrynkiewiča, astałasia ad nadnioŭka „Kołas našaj niwy — Hrodno 1913". Heta ad ruki pisany zborničak wučnioŭskaj litératury, adbity na šapirografie. Pieradawica pradmowa „Kołasa" kančajecca pažadańniem, kab jon wydaŭ choć paru „ziarniatak kachańnia baćkaŭščyny i bratoŭ rodnych". Kolki hadoŭ tamu „Kołas" znachodziŭsia ŭ zborach W. Łastoŭskaha. Ciapier-ža, kali Łastoŭski staŭsia zhnańnikam i balšawickim wiaźniem, los henaha histaryčnaha „Kołasa" niaznany i niapeŭny.

Značeńnie biełaruskaj pracy Ks. Fr. Hr. ahramadnaje. Na biełaruskich ziemlach Horadzienščyny, u časie poŭnaha zaniapadu biełaruskaj nacyjanalnaj dumki, jon pieršy pawioŭ ad-radženskuju kulturnuju pracu. A praca jaho była nialohkaj. Strašnymi pieraškodami byli ciemnata niawola našaha narodu i mahutnaja warožaść rasiejskaj imperyi. Niaprychilna i waroža, a prynamsi niedawierčywa, da biełaruskaj nacyjanalnaj idei, jak da takoj, adnosiłasia tak ža i polskaja intelihiencyja, jakaja pačatki biełaruskaha adradžeńnia padtrymliwała nahetulki, nakolki hena adradžeńnie było raskładowym dziejnikam „единой и недѣлимой" Rasiei, a biełaruskaja nacyjanalnaja ideja, jak samastojnaja wartaść, padtrymańnia ŭ polskaj intelihiencyi nia mieła. Ks. Fr. Hr. u swajej biełaruskaj pracy, praŭda, apiraŭsia na henuju polskuju intelihiencyju, ale apora hena, jak bačym, była paławičnaja i niapeŭnaja. Nie zważajučy adnak na heta ŭsio, pioner našaha adradžeńnia nadziejna siejaŭ dobraje ziernie ŭ dušy biełaruskaj moładzi. A moładź hena achwotna prymała pasiejenaje siejbitam ziernie i raźwiwała jaho, a končyŭšy himnaziju i pašoŭšy ŭ uniwersytety i ahułam u wyšejšyja škoły, ziarnio hena siejeła dalej. Hurtok studentaŭ biełarusaŭ, jaki isnawaŭ prad wajnoj u Pieciarbuzie, za isnawańnie swajo byŭ niamała ŭdziačny imienna narodnickaj pracy na hruncie Horadzienskich himnazijaŭ Ks. Fr. Hrynkiewiča.

Paśla wajny Ks. Fr. Hr., astajučysia dalej u Horadzienščynie, pracy biełaruskaj bolš nie prawodziŭ. Rewalucyja i wajna, a ŭ ich wyniku ŭwaskresšaja Polšč, stwaryli całkom nowyja warunki i nowyja zadańni biełaruskaj sprawie, da jakich datasawacca i siarod jakich aktyŭna pracawać Ks. Fr. Hrynkiewič užo nie patrapiŭ. Asabliwa, jak my niaboščyka razumieli, rabiŭ niemahčymaj białaruskuju jamu pracu ŭ nowych warun

---

wahaj kiruj światymi ceremonijami, usiudy apawiadajučy pažadańni Našaha Ajcoŭskaha serca.

„Pawiedami ich, što My z wialikaj radaściaj dawiedalisia ab ich uzrastajučaj pabožnaści da Najśw. Sakramentu; napomni ich, kab wierna zachowywajučy nawyki baćkoŭ swaich, nie pierastawali pasyłać mišjanaraŭ apawiadać św. wieru; uzwaruš i zapali ich dušy, kab nikoli nie zabywajučy dzion pieraśledu, staralisia pastawić, jak znak wiery i jak abaronu prociŭ herezjaŭ i sektaŭ, — Nabaženstwa da Naśw. Sakramentu.

„Kali Irlancy pojduć za Našymi pažadańniami i radami, nie sumniewajemsia, što zhetul atrymajuć wialikija karyści, niatolki nowuju chwału dziela imieni katalickaha, ale tož hramadzianski postup i chwału ich słaŭnaha narodu.

„Hawary tož i da usich druhich, što zyducca z usich staronak świetu, kab złučyŭšysia ŭ malitwie da Hospada, prasili, kab prajšło heta zło, što siarod sprečak i niazhody narodaŭ hniacie rod ludzki, kab pryšła i zapanawała pamiž usimi adna i tajasamaja wola — zhoda.

„Žadajučy ad miłaserdzia Božaha łask niabieskich — supakoju i miłaści — Tabie, Miły Synie, Pawažanamu Bratu Našamu, Arcybiskupu dublinskamu, inšym usim biskupam Irlandyi, jak i ŭsim biskupam i wiernym, što buduć na Eŭcharystyčnym Kanhresie, z ščyraha serca dajom Apostalskaje bahasławienstwa!"...

Sardečnyja, poŭnyja adčućcia słowy św. Ajca zrabili na ŭsich wialikaje ŭražeńnie. Woś pad hetym uražeńniem uzychodzie na ambonu dublinski arcybiskup i dryžačym hołasam, sa ślaźmi na wačoch, wyražaje swaju radaść z pryčyny hetaha świata, witaje ŭsich prysutnych ad imieni ŭsiej Irlandyi i dziakuje ŭsiamu duchawienstwu irlanskamu i ŭradu za pomač, jakuju akazali padčas pryhataŭleńnia da hetaj uračystaści.

Pramaŭlaje tož J. E. biskp. Heylen (Namur, Belhija), jon, jak prezes stałaha Kamitetu Mižn. Eŭch. Kanhresaŭ, witaje ŭsich prysutnych, wyražajučy swaju wialikuju radaść, što hety Kanhres prypaŭ sioleta ŭ Irlandzii, ziamlicy misjanaraŭ, apostałaŭ i światych. U kancy wyražaje pažadańnie, kab usie prysutnyja, a tož i cely katalicki świet, hledziačy słońnia na Irlandyju, pranialisia ich ducham i zapalilisia ich žywoj wieraj.

Tady ŭstaje J. E. Kardynał Lehat i, wita-

kach fakt patreby ūžo zmahacca z palakami, a jany-ž choć drennyja, ale ūsio-ž jašče ūčarašnija sajuźniki. Da taho-ž nia mienšaj pieraškodaj u aktyūnaj biełaruskaj pracy Ks. Fr. Hr. było i jaho zdaroūje, na niastaču jakoha jon uściaž narakaū. Ale choć niabośčyk nie pracawaū pa wajnie na biełaruskaj niwie aktyūna, to ūsio ž-dyki biełaruskaj sprawaj zaūsiody cikawiūsia, čytaū biełaruskuju literaturu i padtrymliwaū znosiny z niekatorymi biełaruskimi dziejačami. Dy dawoli z jaho i taho, čaho ū swaim časie jon dakanaū swajej kulturnaj pracaj na niwie pradusim budžeńnia biełaruskaj narodnaj świedamaści. Jahonaja biełaruskaja dawajennaja praca — heta pryhožaja bačyna ū historyi biełaruskaha kulturnaha ahułam i chryścijanskaha adradžeńnia.

Hetyja ahulnyja i niapoūnyja ūwahi ab pracy Ks. Fr. Hrynkiewiča na biełaruskaj niwie niachaj pasłužać Jamu zamiest našaha wianka na Jaho syruju mahiłu i niachaj buduć wyražeńniem našaha pryznańnia i čeści Jaho pracy i Jaho światoj pamiaci!..

A. S—ki.

† Ks. P. Kraūjalis.

14.VIII sioł. h. ranicaj raźniesłasia pa Wilni sumnaja wiestka ab śmierci litoūskaha ksiandza, prafesara wilenskaj rym.-kat. duchoūnaj seminaryi, doūhaletniaha kiraūnika aświetnaha T-wa „Rytas" P. Kraūjalisa. Pamior jon majučy 52 hady, ciažka prachwareūšy až niekalki miesiacaū. Niabožčyk byū wydatny litoūski dziejač na niwie katalickaj i narodnaj. Śmierć jaho litoūskaje hramadzianstwa adčuła hłyboka.

Adčuła tak-ža śmierć Ks. P. Kraūjalisa i hramadzianstwa biełaruskaje, jakoha pradstaūniki byli na jaho pachowinach i jakija na jaho mahiłu złažyli wianok z nadpisam: „Baraćbitu za Praūdu". Sapraūdy trafny hety nadpis haworyć sam za siabie. Niabośčyk adznačaūsia šyrynioj swaich pahladaū, dabratoj swajho serca i lubaściaj da praūdy. Budučy hłybokim i haračym litoūskim patryjotam, jon nia byū čužy i warožy palakom, a tak-ža razumieū biełaruski adradženski ruch i sapraūdy spačuwaū jamu i pamahaū. Wymoūna ab hetym haworać nastupnyja fakty. Jašče prad wajnoj, budučy ū duch. seminaryi prafesaram, Ks.Kr. byū maralnym padtrymańniem dla klerykaū biełarusaū, jakich duchoūnaja ūłada jak seminarskaja, tak i dyecezjalnaja nia lubiła i pryciaśniała.

Paśla wajny, miž inšymi mnohimi drobnymi faktami praūdziwaj prychilnaści Ks. P. Kraūjalisa da biełarusaū, byū fakt zdabywańnia ū 1922 h. kaścielnaj aprobaty na biełaruskuju knižku „Niadzielašnija Ewanelii i nawuki". Knižycu hetu biskup Jury Matulewič daručyū cenzurawać Ks. Kraūjalisu, jaki daū swoj dazwoł drukawać jaje. Tady paūstaū wialiki hwałt z boku niekatorych palakoū endekaū, jakija nie dapuścili, kab biskup na knižycu daū swoj podpis i, kab nia dać knižycy aprabaty, pasłali jaje da adnaho wučonaha jezuita Ščapanskaha ū Waršawu, prosiačy ū jaho rady, ci možna na biełaruskuju knižycu dy pałažyć kaścielnuju aprabatu i hetym dapuścić jaje da aficyjalnaha ūžytku nawat u kaściele. Adkaz hetaha jezuita, siańnia tak-ža ūžo pamioršaha, byū, wiedama, admoūny. Faktam hetym Ks. Kraūjalis byū začepleny za žywoje. Pakazaūsia ū im sapraūdny baraćbit za praūdu.. Dziela aba-

---

jučy Irlancaū, a tak ža ūsich prysutnych katalikoū ad imieni św. Ajca, zaaahwočwaje da haračaj malitwy i ščyraj pracy ū hetyja dni Kanhresu, kab Jezus, zaūsiody bolš paznawany i miławany, spuściū na Irlandyju i na ūsiu ziamlu ū hetyja ciažkija časy ažyūčuju rasu swaich paciechaū i łaskaū. Pośle hetaha — aficyjalna abjaūlaje Kanhres adkrytym.

Pramowy byli wysłuchanyja, dziakujučy radyju, praz natoūpy ludziej na wulicach stajaūšych, z wialikim zdawaleńniem.

Pa pramowach —Arcybiskup dublinski wysłaū telehramu da św. Ajca, u jakoj danosiačy ab inaūguracyi Kanhresu, dziakawaū za ajcoūskija pažadańni i bahasławienstwa i ad imieni ūsiaho Kanhresu wyražaū św. Ajcu wiernaść i prywiazannaść.

U hetym časie Kard. Lehat, adzieūšysia u adpawiednaje adzieńnie, pašoū da aūtara. Adkryli Najśw. Sakrament. Tysiačy i sotni tysiač kalen sahnułasia, addajučy publičny pakłon Bohu ūtajenamu ū Najśw. Sakramencie. U katedry zapiajali „O salutaris Hostia." Strojna i silna adazwalisia rady ksiandzoū i biskupaū. Na twaroch malawałasia niejkaje hłybokaje praniaćcie i niewyskazanaje pačućcio. Dumka pakinuła ziamlu i palaciela dzieś wysoka, wysoka prad tron Božy. A wočy, u jakich hareła silnaja wiera, kazali, što niatolki wusny, ale j serca z hłybiny dušy swajej piajała pakurnuju pieśniu: O Najświaciejšaja Hostyja, što nieba adčyniaješ nam; hniacie nas moc warožaja, niaščasnym pomač daj ludziam!"...

Prapiajali z tym-ža nastrojem i ładam „Tantum ergo Sakramentum".. Zaźwinieū zwanok. Wysoka ū hary ruki Kard. Lehata padniali Naśw. Sakrament. Pahnułasia až da ziamli mora hałoū ludzkich prad Hospadam bahasławiačym... Zapanawaū niejki niaziemski supakoj i cišynia.. Tolki serca niejak bolšała, rasło, napaūniałasia miłaściaj Boha i bližniaha; dumka biehła daloka, daloka, u swaju staronku i ū čužyja, abymała usieńki świet, swaich i čužych, blizkich i dalokich. Nia wusny, ale ūžo serca šaptała cichuju malitwu i pryzywała bahasławienstwa Božaje na ūsieńki świet! Niamnoha bywaje takich chwilin u žyćci čaławieka. Tam ja adčuū, jak nikoli dahetul, što i ja dzicianio adnaje wialikaj siamji, adnaje aūčarni Chrystowaj — Kaścioła św., a ūsie my dzieci adnaho Ajca niabieskaha!..

rony hetaj knižycy i swajho da jaje stanowišča natužyŭ usie swaje siły, nie škadawaŭ zachadaŭ i pracy, napisaŭ celuju abaronu, prakonwaŭ biskupa i ŭrešcie dabiŭsia kašcielnaj na jaje aprabaty.

A woś fakty sapraŭdy niaštodziennych adnosinaŭ niaboščyka da biełaruskaj sprawy, ab jakich wiedajuć usie biełarusy. Na apošnim sioletnim światkawańni litoŭskaj niezaležnaści, adkazwajučy na biełaruskaje prywitańnie, Ks. Kr. stydziŭ Eŭropu i jaje cywilizacyju, jakaja cierpić padniawolnickaje pałažeńnie biełaruskaha i ŭkrainskaha narodaŭ. Uznoŭ ža na bankiecie padčas sioletniaha światkawańnia niezaležnaści biełaruskaj, Ks. Kraŭjalis publična paŭtaryŭ uznoŭ toje ž samaje, z asabliwaj siłaj padčyrkiwajučy patrebu biełaruskaj niezaležnaści i ad dušy žadajučy, kab niezaležnaść hena chutčej zbyłasia.

U asobie Ks. Kraŭjalisa takim čynam i litoŭcy i biełarusy stracili taho, chto sprawu sužyćcia hetych dwuch narodaŭ i ŭzajemnaha padtrymańnia ŭ patrebie nia tolki razumieŭ, ale dziela hetaj sprawy tak-ža i čynam pracawaŭ.

Niachaj-ža cieło Jaho budzie lohkaj rodnaja ziamlica, a duch Jahony, tak prahny praŭdy, woli i prastoru, u poŭnaści niachaj u Bohu znajdzie hetyja ideały!

M. K.

Jak mnie kiepska, to ja chaču, kab mnie było lepiej; a jak mnie dobra, to ja tak sama chaču, ale ŭžo sam nia wiedaju čaho.

Z relihijna-hramadzkaha žyćcia.

Katalickija biskupy ŭ Złuč. Stanach Ameryki praciŭ kapitalizmu Katalickija biskupy Złuč. St. Ameryki, wydali niadaŭna adozwu „ab kryzysie," u jakoj haniać kapitalizm. U kancy adozwy hetyja biskupy ścwiardžajuć, što biez ideałaŭ Chrystowych u hramadzkim žyćci niama nijakaj nadziei na palepšańnie.

Pamysny razwoj katalictwa ŭ Afrycy. Za apošni misyjny hod prybyło ŭ Afrycy katalikoŭ 50 tysiač. Hetaja ličba ab postupie tam katalictwa sapraŭdy hawora sama za siabie.

Katalictwa ŭ Kitai. Usich katalikoŭ u Kitai siańnia naličajecaa 2.500.000. Asabliwa pamysna pačało tam katalictwa pašyracca apošnimi hadami, kali pačała pracawać swajo kitajskaje duchawienstwa, jakoha siańnia ŭžo jość 556 asob.

Katalickija rabotnickija sajuzy ŭ Holandyi. U Utrechcie adbyŭsia niedaŭna hadawy zjezd holandzkich katalickich rabotnickich sajuzaŭ. Zjezd hety ścwierdziŭ pamysny razwoj katalickaha rabotnickaha ruchu. Za apošni hod lik siabraŭ hetaj arhazicyi z 202.215 wyras na 213 675.

Mižnarodny konhres chryścijanskich rabotnikaŭ fabryčnych i transportnych. U min. mies. u Strasburgu adbyŭsia kanhres mižnarodnaha abjadnańnia chryścijanskich sajuzaŭ rabotnikaŭ fabryčnych i transportnych. Na Kanhresie akazałasia, što hetaja arhanizacyja, z pryčyny wychadu z jaje niemcaŭ, pamienšyłasia na jakich 60 tys. siabraŭ.

Ceremonija adkryćcia Kanhresu končana i wyšejšyja pradstaŭniki Kaścioła razjaždžajucca, ŭznoŭ witanyja natoŭpami ludziej.

Horad usieńki awiejeny nowym šyrejšym žyćciom. Prybywajuć nowyja karabli i ciahniki z rožnych staron Irlandyi, prynosiačy tysiačy nowych pielhrymaŭ, pawialičwajučy i tak užo fantastyčnuju ličbu čužaziemcaŭ. U Dublinie niama niwodnaj familii, jakaja nia mieła-b u siabie haściej. Dziela pielhrymaŭ uziaty kožny kutok swabodny: seminaryi, kalehii, kanwenty, na't staryja i pustyja budynki zamienieny na hoteli. I nia tolki ŭ horadzie, ale tož i za horadam da 30-ci km., na wioskach — razłažylisia hości. Usiudy było poŭna ludziej. Dublin u swaich muroch, u dzień adkryćcia Kanhresu apača swaich žycharoŭ, haściŭ jšče 500 tysiač asob čužych.

Wiečaram i na't pozna ŭ nočy wulicy i placy byli pierapoŭnieny. Narod nia hledziačy na zmučanaść wyjšaŭ pahladzieć na piekna iluminawany horad. Mnohija wyšli na't za horad, kab z pryhorkaŭ pryhledzicca ščaśliwaj stalicy. I sapraŭdy, wid byŭ cudoŭny. Dublin wyhladaŭ na niejki hramadny, pyłajučy zamak. Katedra, kaścioły, uniwersytet i inšyja budynki tanuli ŭ światle. Raka Liffrey, što pieracinaje horad, adbiwała ŭ sabie tysiačy ahańkoŭ i byccam sama harela. A ŭ porcie na chwalach kałychaŭsia druhi, świeciačy horad, — heta karabli — hoteli tož iluminawanyja.

I ŭ pryrodzie čuŭsia niejki świetočny nastroj. Kruhom zalahła świataja cišynia. Stajała pieknaja pahoda. Nieba čystaje, jasnaje, usiejena tysiačami i miljonami mihatliwych zorak.

Nieba, ziamla i mora piajała swajmu Haspadu i Stwarycielu chwału... Światoje zdawaleńnie malawałasia na twaroch. Serca było poŭnaje świataj radaści!...

Nastaŭ pieršy dzień Kanhresu. Roŭna 30 minut pa poŭnačy pa 13 ŭsich kaściołach Dublina pačalisia Imšy św. Kaścioły byli pierapoŭnienyja; ludzi stajali na kaleńniach takža nawiet na wulicach. Komunja św. razdawałasia niatolki ŭ kaściele, ale i za kaściołam. Hetyja nabažemstwy ŭ paŭmroku načnym pry natoŭpach ludziej— wyhladali sapraŭdy čaroŭna, jak tajničny abraz niejki.

Na ranicy, pa rožnych kaściołach horadu adbylisia Imšy rožnych nacyjaŭ, jakim byli naznačany asobnyja kaścioły. Była takža adna Imša św. uschodniaha (slawianskaha) abradu, jaku-

Mižnarodny kanhres katalickich studentaŭ adbyŭsia ŭ Luksemburgu ŭ pačatku min. mies., u jakim prymała ŭdzieł da 300 delehataŭ ad katalickich studenskich arhanizacyjaŭ rožnych narodaŭ.

Kanhres katalickich lekaraŭ u Irlandyi. Niadaŭna adbyŭsia ŭ Dublinie dziesiaty hadawy kanhres katalickich lekaraŭ Irlandyi. U naradach prymaŭ učaście prezydent de Valera.

Rodnaja mowa ŭ kaściołach Złuč. St. Ameryki. Biskup Detroit, u jakoha dyecezii jość duža mnoha prybyšoŭ z roznych krajoŭ, ściwierdziŭ niadaŭna patrebu dapuščeńnia ŭ kaścioły malitwaŭ i nawuk u rodnych mowach kožnaha narodu, a heta, jak zajawiŭ —kab nichto z wiernych u światyniach Božych nia čuŭsia čužym.

Z premjera-ministra na ksiandza. Byŭšy kitajski premjer-ministr Lu-Tseng-Tsian, jaki kolki hadoŭ tamu pakinuŭ heta wysokaje stanowišča i ŭstupiŭ u klaštar benedyktynaŭ niadaŭna byŭ paświačany na ksiandza.

Nawarot prawasłaŭnaha arcybiskupa. Niadaŭna ŭ Niujorku nawiarnuŭsia na katalictwa byŭšy prawasłaŭny arcybiskup W. Aleksandrow.

Jubilejnyja pielihrymki Z pryčyny siaoletniaha jubilejnaha hodu ŭ Rym prybywajuć pielihrymki z usich krajoŭ świetu. Spatykajucca tam narody usich rasaŭ: biełyja, čornyja, čyrwonyja, žoŭtyja. Fakt hety widawočna świedča ab paŭsiudnaści katalickaha kaścioła.

Nawarot i śmierć japonskaha pasła ŭ Waršawie Japonski posoł u Waršawie budučy ciažka chworym, pryniaŭ katalictwa i pamior katalikom.

IV ja unijnaja kanferencyja ŭ Pinsku adbyłasia 7, 8 i 9.IX siol. h.

Z biełaruskaj niwy.

Hości z Łatwii. 14.VII siol h. adwiedali wilenskich biełarusaŭ ksiandzy biełarusy z Łatwii: Gajlewič i Alšeŭski.

25 letni jubilej ksiandzoŭstwa a. J Herma nowiča prypadaŭ 28 traŭnia siol. h. Jubilat, jak wiedama, prabywaje ciapier u Charbinie, dyk tam jon i światkawaŭ swoj jubilej.

Wyjezd z Albertynu a. Pilipa de Regis. Letam siaoletniaha hodu pakinuŭ Albertyn a. P. de Regis, francus, jezuit uschodniaha abradu. Ajciec hety byŭ duža prychilnym da biełarusaŭ i da našaha adradžeńnia. Užo mnoha razumieŭ biełaruskuju mowu. Wyjechaŭ z tej pryčyny, što ŭrad nie dazwoliŭ jamu daŭžej tut astawacca. Wyjechaŭ u Rym.

a. Andrej Cikota — Jenerałam ajcoŭ Maryjanaŭ. U kancy lipnia siol. h. na jenerała, heta znača — na najwyšejšaha kiraŭnika zakonu ajcoŭ maryjanaŭ, wybrany biełarus a. Andrej Cikota, jaki 29 lipnia byŭ užo pryniaty na audyjencyi ŭ św. Ajca.

Da zakonu a.a. Maryjanaŭ naležać: biełarusy, litwiny, łatyšy i palaki. Ajcy hetyja majuć swaje manastyry ŭ Amerycy, Litwie, Polščy i Łatwii. Chryścijanskija ideały prawodziać jany miž inšym praz škoły, internaty, kazańni i praz pašyrańnie dobraj presy. Cikawa adznačyć, što kožny maryjanin maje pracawać pradusim siarod taho narodu, da jakoha jon sam naleža. Na pracu siarod inšaha narodu maryjanina ŭłada moža pasyłać tolki wyniatkowa.—Škada tolki, što hetyja „wyniatki" z Drujskim manastyrom začasta paŭtarajucca, bo z jaho ŭžo dwa ajcy maryjanie,

---

ju supolna adprawili J. E. biskup Mikałaj Čarnecki, wizytatar Apost. unijataŭ u Polščy, J. E. biskup Piotra Bučys Hienerał AA. Marjanaŭ (jonža wizytatar Apostalski unijataŭ rasiejcaŭ u zachodniaj Eŭropie) i Archimandryt Aleksandr Jevreinov z djakanam. Nabaženstwa heta ŭsim nadta spadabałasia. I treba zaznačyć, što na zachadzie ŭschodnim abradam i sprawaj Unii nadta cikawiacca i nadta jej spryjajuć.

A hadz. 11-aj Kardynał Lehat adprawiŭ uračystuju Imšu. Jon uwašoŭ u katedru ŭ tawarystwie 8-mi inšych kardynałaŭ, kala sta biskupaŭ i arcybiskupaŭ i tysiačy ksiandzoŭ, horača witany praz narod. Wialikija megafony raznosili pa wulicach, dzie stajała mnoha ludziej, pieknyja śpiewy mahutnaha choru, a zyki zwanoŭ swaim wymoŭnym hołasam, poŭnyja mistyčnaj pieknaty, dawali znak ludziam ab ważniejšych častkach Imšy św.

Pa nabaženstwie, tutakaž u wialikaj kaplicy św. Kewina, adbyłosia sabrańnie ksiandzoŭ. Byli tož kardynały i biskupy. Pramaŭlała niekalki pramoŭcaŭ pa łacinie, kab usie mahli zrazumieć. U kancy pramowiŭ Kard. Lehat, źwiartajučy ŭwahu sabraŭšychsia ksiandzoŭ na ich wialikuju hodnaść kapłanskuju, što pierawyšaje hodnaść samych aniołaŭ. Zaklikaŭ ich i zaklinaŭ, kab u sercy swaim zapalili połymia haručaje miłaści da Jezusa ŭ Naśw. Sakramencie i kab tejža miłaściaj zapaliwali dušy awiečak swaich.

Pa pałudni pačalisia sabrańni rožnych sekcyjaŭ i rožnych hramad pielhrymaŭ; woś hetak pa asobku zbiralisia hrupy: z Anhlii, Škocyi, Belhii, Francyi, Italii, Hišpanii, Partuhalii, Niamieččyny, Polšy, Litwy, Čechasławacyi, Juhasławii, Kanady Amerki (Złuč. Stan.), Argientyny, Aŭstryi, Aŭstralii, Nowaj Zelandyi i t. d. Na kožnym z ich pramoŭcy kazali pramowy na temu złučanuju z Eŭharystyjaj; tady byli dyskusyi i praktyčnyja wysnawy. Na hetych sabrańniach panawaŭ adzin duch, jaki ŭsich łučyŭ u wadnu wialikuju familiju katalickuju. Sabraŭšysia kala Jezusa ŭ Najśw. Sakramencie, hladzieli ŭ prošłaje swajo žyćcio, hladzieli tož i ŭ pryšłaje, pierahladali swaje siły i ŭstanaŭlali prahramu na pryšłaść.

(d. b.)

TAMAŠ KEMPIJSKI.

Śledam za Chrystusam

Z łacinskaj mowy pierakłaŭ
Dr. St. HRYNKIEWIČ.

Raździeł L.

Jak treba čaławieku harotnamu spadziawacca tolki na ruku Božuju.

1. Hospadzie Boža, Ojča, światy, budź bahasłaŭleny ciapier i na wieki, bo jak ty chočaš, tak jano i stałasia, a toje, što ty robiš — dobrym jość.

Niachaj słuha twoj wiesialicca ŭ tabie, a nie ŭ sabie ci ŭ kim inšym, bo ty adzin sapraŭdnaje wiasielle, ty nadzieja maja i karona maja, ty radaść maja i chwała maja, o Panie.

Što-ž maje słuha twoj, apryč taho, što ad ciabie dastaŭ, dyj to biaz nijakaje zasłuhi swajej?

Usio, što daŭ ty, ci što zrabiŭ — twaim jość.

Biedny ja dy ŭ pracy z samych let maładych (Ps. 87, 16) i sumuje duša maja padčas až da śloz, a časami dziela drennych pažadańniaŭ, jakija ŭwa mnie padymajucca, wielmi trywožycca jana.

2. Imknusia ja da wiasiella supakojnaści, latuču ab supakoi synoŭ twaich, jakich kormiš Ty ŭ światle paciechi swajej.

Kali abdaryš mianie supakojem, kali ŭwalješ u mianie swaju światuju radaść — napoŭnicca calikom duša słuhi twajho radasnymi hukami i pabožna budzie apiawać chwału twaju.

Kali adydzieš ad mianie, jak heta často traplajecca, nia zdoleju chadzić ślacham zahadaŭ twaich, ale ŭpaŭšy na kaleńni, budu bić siabie ŭ hrudzi, bo ŭžo mnie nia tak dobra, jak było ŭčora dy pazaŭčora, kali świathło twajo świaciła nad haławoj majej dy pad ciańkom kryllaŭ twaich chawaŭsia ja ad złydziennych spakusaŭ.

3. Ojča sprawiadliwy i zaŭsiody hodny chwały, pryšła hadzina sproby dla słuhi twajho.

Ojča miłaserny, treba sapraŭdy, kab na hetuju hadzinu paciarpieŭ krychu dziela ciabie słuha twoj.

Ojča hodny zaŭsiodnaje chwalby, woś pryšła chwilina, jakuju adwiekaŭ ty pradbačyŭ, kab słuha twoj uwonkach spatyknuŭsia, adnak unutry kab zaŭsiady žyŭ z taboju.

Dyk niachaj jaho krychu spakorać, panižać pry ludziach; niachaj skruciać jaho ŭłasnyja nachiły dy kłopaty, kab iznoŭ z Taboju ŭ zary nowaha światła źjawicca dy zichacieć niabiesnym bleskam.

Światy ojča, ty hetak zažadaŭ i pastanawiŭ i stałasia toje, što sam zahadaŭ ty.

4. Heta-ž wialikaja łaska pryjacielu twajmu ciarpieć dy trywać roznyja turboty dziela lubowi ciabie — kali tolki ty zachočaš i ad kaho tolki zachočaš.

Biaz pryčyny, biaz sudu dy pradbačańnia twajho — ničoha niama na świecie.

Dobra mnie, o Hospadzie, što spakaryŭ ty mianie, kab nawučyŭsia ja sprawiadliwaści twajej (Ps. 118, 71), kab kinuŭ usiu pychu z serca dy samapeŭnaść swaju.

Karysna mnie, kab soram pakryŭ moj woblik, kab u ciabie, a nie ŭ ludziej, šukaŭ ja chutčej paciechi.

Zhetul nawučyŭsia ja takža pałochacca i dryžać pierad tajomnymi twaimi prysudami, jakich daznaje i sprawiadliwy i biazbožny, ale zaŭsiody pawodle praŭdy i sprawiadliwaści.

5. Dziakuju tabie za toje, što nie darawaŭ ty błahoćciam maim, a baluča pakaraŭ mianie, dapuskajučy bol i nasyłajučy turboty jak wonkawyja, tak i ŭnutranyja.

Spasiarod usiaho taho, što jość pad niebam, niama ničoha, što mahło-b mianie paciešyć, apryč ciabie, Panie Boža moj, niabiesny lekaru dušaŭ, jaki *karaješ i zbaŭlaješ, kidaješ u piekła i nazad wywodziš* (Tob. 13, 2).

Prawa twajo nada mnoju i rozhą twaja mianie wučyć (Ps. 17, 36).

6. I woś, Ojča ŭlublony, zusim ja ŭ rukach twaich i z pakoraju schilajusia pad rozhaju kary twajej.

Bi ŭ chrybiet dy pa šyi mianie, kab schilaŭ ja pad wolu twaju ŭporystaść swaju.

Zrabi z mianie wučnia pabožnaha i pakornaha, jak často ty heta robiš, kab byŭ ja pasłuchmianym na kožny znak twoj.

Siabie i ŭsio swajo addaju tabie, kab pa-

---

biełarusy, Hermanowič i Abrantowič, zamiest pracawać siarod swajho narodu, wysłany na pracu až u Mandžuryju, u Charbin.

a. A. Cikota apošnim časam prabywaŭ u Drui (Brasłaŭskaha paw.), dzie kirawaŭ maryjanskim manastyrom, u jakim zakońniki pierawažna biełarusy, a tak-ža byŭ dyrektaram himnazii pry manastyry.

a. A. Cikota rodam z Žodzišnaj parafii. Skončyŭ wilenskuju duch. seminaryju, a paśla duch. akademiju ŭ Pietrahradzie.

Abmien biełarusami. **Apošnim časam u Sawiety pajechaŭ z polskaj turmy Taraškiewič, a z sawietaŭ u Polšč pryjechaŭ Alachnowič.**

Redaktar-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ

Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. 1—3

prawiŭ ty mianie, bo lepš tutaka być karanym, čymsia ŭ žyćci budučym.

Ty wiedaješ usio i ničoha patajnoha niama pierad taboju ŭ ludzkim sumleńni.

Ty wiedaješ budučynu, pakul jana jašče nie nastupiła i nia treba, kab chtości wučyŭ ciabie dy pieraściarahaŭ ab tym, što robicca na ziamli.

Ty wiedaješ, što karysna dziela postupu majho i skolki pamahajuć turboty, kab ačyścić iržu zahanaŭ maich.

Dyk pastupaj sa mnoj pawodle taho, jak žadajecca tabie dy nia kidaj mianie dziela hrešnaha žyćcia majho, jakoha nichto lepš, nichto jaśniej nia bačyć za ciabie.

7. Daj mnie, Panie, wiedać toje, što treba, lubić toje, što treba, toje chwalić, što tabie najbolš uspadobu, daražycca tym, što doraha pierad taboju, pahardžać usim, čym brydziacca wočy twaje.

Nie dazwol mnie, *kab sudziŭ ja pawodle taho, što bačać wočy maje, ani pawodle taho, što čujuć wušy maje* (Iz. 11, 3), ale dapamažy, kab u sudzie swaim patrapiŭ ja najści rožnicu pamiž rečami duchowymi i widomymi dy kab zaŭsiody imknuŭsia šukać woli twajej i taho, što tabie ŭspadobu.

8. Mylajuć časta ludziej u sudžeńni ichnija pačućci, abmanwajucca i tyja, što świet lubiać, bo tolki widomym jany zachopliwajucca.

Ci-ž caławiek užo lepšy tamu, što inšy pachwalić jaho bolš, čymsia jon zasłužyŭ?

Ašukaniec ašukanca, marny marnaha, ślapy ślapoha, niadužy niadužaha abnanwaje, chwalačy jaho dy jašče i panižaje jaho chwalboju swajeju.

Bo-ž jakim chto jość pierad taboju, Hospadzie, takim budzie sapraŭdy i ničym bolej — kaža pakorny św. Francišak.

NA ŚMIERĆ J. S.

Pamior i niama, zasypan ziamloju...
Twoj duch adlacieŭ dzieś u dal... —
Biednaja maci horačaj ślazoju
Nia moža swoj wypłakać žal.
Ty žyŭ dla druhoha, miły bratočak,
Ty ščaścia nia bačyŭ ŭ swoj wiek;
Ty wierna lubiŭ swoj rodny kutočak
Pakul nie zapluščyŭ pawiek.

Skažy, Ŭsiemahutny, Mocny Moj Boža,
Čamu našaj moładzi ćwiet
Służyć rodnaj sprawie doŭha nia moža,
Jej śmierć biare žyćcia raśćwiet?
Čamu tak biazmoŭna u wiečnaść niaznanu
Duša maładaja lacić,
Nia ŭbačyŭšy całaj ziamlu razarwanu,
Jakuju imknułaś złučyć?

JANKA K—K.

Z palityki.

Konkordaty za časaŭ św. Ajca Piusa XI. Sučasny św. Ajciec z roznymi dziaržawami padpisaŭ trynaccać konkordataŭ. Apošnim byŭ konkordat z Niamieččynaj.

Unutranaja pazyka ŭ Polščy. Polski ŭrad apošnim časam raśpisaŭ unutranuju pazyku na 120 miljonaŭ zł. Meta pazyki — pakryć niedabor dziaržaŭnaha budžetu.

Hoład u SSRR. U Rasiei, a tak ža ŭ Ukrainie i Biełarusi sawieckich u mnohich miajscoch pačaŭsia farmalny hoład. Heta wynik prymusowaj komunistyčnaj haspadarki i palityki.

Zbliženńie miž SSRR i Italijaj. Niadaŭna miž SSRR i Italijaj padpisany dahawor ab nienapadańni.

Balšawickaja konnica ŭ Polščy. Hazety pišuć, što ŭ hości da Polščy maje prybyć cełyšwadron sawieckaj kawaleryi. Słowam, jak družba, dyk družba.

Kanhres nacyjanalnych mienšaściaŭ adbudziecca 16—18 het. mies. u Bernie ŭ Šwajcaryi. Ad biełarusaŭ wyjechaŭ inž. Ad. Klimowič z Wilni.

Roznyja cikawaści.

Z adwakata na ksiandza. Wiedamy adwakat i wučony praŭnik z Lille dr. R. Stahl staŭsia katalickim ksiandzom.

Z wojska ŭ klaštar U Medjolanie złažyŭ zakonnyja šluby byŭšy aficer italjanskaj armii dr. Apuzzo, jaki ŭstupiŭ u zakon Karmelitaŭ.

Byŭšy pałkoŭnik—lotnik morskim kapelanam. Wiedamy francuski pilot pałk. Em. Pierr pakinuŭ wajskowuju słužbu, staŭsia ksiandzom i naznačany na kapelanaha francuskaj marskoj armii.

Piechatoj z Madrytu ŭ Rym. Niadaŭna piechatoj prybyło ŭ Rym z Madrytu troch hišpanskich biezrabotnych. U darozie byli 73 dni. Žyli z achwiar. Meta padarožy: dastupicca ŭ Rymie j. bilejnaha adpustu.

Lik usich katalikoŭ. Usich na świecie katalikoŭ naličajecca 363,764,793. Najbolš u Eŭropie i ŭ Amerycy, a najmienš u Afrycy.

Wilenskija nawiny.

III-ja Tarhi i lannaja wystaŭka U kancy minułaha i ŭ pačatku hetaha mies. u Wilni adbylisia III-ja Tarhi i lannaja wystaŭka. Tarhi byli ahułam biednyja, a wystaŭka dawoli bahataja.

Ceny na hrošy. Dalar pačaŭ uznoŭ padać: apošnim časam za adnaho dalara płacili 6 zał. i 10 hr. Paniziŭsia tak ža krychu i załaty rubiel, jaki kaštawaŭ 4 zał. i 71 hr.

Paštowaja skrynka.

Ks. dr. praf. J. T. Wašy artykuły atrymali, u swaim časie nadrukujem.

P. M. Za 3 zał. dziakujem, časopiś wysyłajem.

U. B. Wieršy Wašy atrymali, pastarajemsia wykarystać. Prośbu spoŭnili.

Ks. J. Ž. Dobra, prośbu spaŭniajem.

S. P. Piśmo i marki atrymali. Ciešymsia, što da Was dachodziać našy hazety i knižki.

J. Ž. Adras źmianili, hazetu pasyłajem.